

Česká společnost pro analytickou psychologii, z.s.

se sídlem v Brně

IČO 653 41 139

Etický kodex

1. Preambule

- 1.1. Tento etický kodex slouží ke stanovení základních etických pravidel upravujících chování terapeutů¹, vztah k pacientům² a k jiným terapeutům. Etický kodex zároveň stanovuje základní pravidla pro řešení stížností při porušení etickým pravidel.
- 1.2. Všichni členové České společnosti pro analytickou psychologii (dále jen ČSAP) jakož i všichni frekventanti výcviku poskytovaného ČSAP jsou odpovědní za naplňování etických pravidel stanovených tímto etickým kodexem.
- 1.3. Jsou-li pravidla stanovená tímto etickým kodexem v rozporu s Etickým kodexem České psychoterapeutické společnosti Jana Evangelisty Purkyně (dále jen ČPS), či neobsahují-li některá ustanovení obsažená v Etickém kodexu ČPS, mají přednost či jsou napřímo aplikována ustanovení Etického kodexu ČPS.

2. Profesionální kompetence a odpovědnost terapeuta

- 2.1. Od terapeutů se požaduje, aby používali svou odbornost s vážností vůči důstojnosti a sebeúctě jednotlivce a v nejlepším zájmu pacientů.
- 2.2. Terapeut se zdržuje všech nedůstojných aktivit, které se přičí vážnosti povolání.
- 2.3. Terapeut má být nestranný, respektovat pacienty a ve své činnosti dodržovat etické zásady. Je povinen chránit svou profesní nezávislost a profesionální objektivitu. Ve své činnosti má mít na zřeteli jako nejvyšší hodnotu zdraví a dobro pacientů.
- 2.4. Terapeut usiluje o to, aby jeho profesionální odpovědnost a standardy praxe nepodléhaly vlivům, jako je rasa, věk, rod, národnost, politická příslušnost, náboženství, společenské postavení a obdobné vnější faktory.

¹ Označení „terapeut“ se v celém tomto dokumentu vztahuje na osoby v pozicích „psychoterapeut“, „analytik“, „psychoanalytik“, „supervizor“, „lektor“, „zkoušející“ - adekvátně k všem těmto úlohám.

² Označení „pacient“ se v celém tomto dokumentu vztahuje v adekvátní míře také na osoby v pozicích „klient“, „supervizant“, „student“, „zkoušený“ apod.

- 2.5. Terapeut smí prohlašovat, že má kvalifikaci a vzdělání pouze v takovém rozsahu, jehož opravdu dosáhl.
- 2.6. Jakákoliv vtíravá, zavádějící či klamavá reklama je nedovolená.
- 2.7. Informace podávané pacientovi musí být faktické, srozumitelné a pravdivé. Terapeut nesmí použít nepřiměřených, nerealistických, nadhodnocených příslibů své činnosti.
- 2.8. Terapeut nesmí vykonávat činnost pod vlivem drog, alkoholu, při tělesné či duševní indispozici nebo nemoci, když by mohly negativně ovlivnit terapii.
- 2.9. Terapeut se smí věnovat terapeutické činnosti pouze v takovém rozsahu, který odpovídá jeho vzdělání, výcviku a odborným zkušenostem. Ve své praxi smí využívat pouze takových metod a postupů, pro které má odborné kompetence.
- 2.10. Terapeut odpovědně zvažuje přijetí klienta do terapie, nepřijímá zájemce, s nimiž je v takovém vztahu, jehož povaha by ovlivňovala psychoterapeutický proces.
- 2.11. Terapeut odpovídá za to, že nezneužije svůj vztah k pacientovi a nenaruší důvěrnost terapeutického vztahu.

3. Vztahy s pacienty a základní pravidla terapie

- 3.1. Na počátku terapie má být klient informován ohledně okolností a podmínek péče, jako je časové uspořádání, frekvence setkávání, pravidla ukončení terapie a finanční podmínky. Terapeut je povinen zajistit tuto informovanost. Terapeut je zodpovědný za dodržení těchto podmínek.
- 3.2. Během léčby by měla být na místě zdrženlivost ohledně společenských kontaktů s pacientem. Po skončení léčby nesmí terapeut pouštět ze zřetele možné pokračování přenosových pocitů a musí být opatrný při jakémkoliv společenském kontaktu. Ke společenskému kontaktu s příbuznými pacienta musí přistupovat s velkou opatrností a mělo by k nim dojít pouze s vědomím a souhlasem pacienta. Výjimkou mohou být zvláštní okolnosti, jako když je pacient nebezpečný sobě či okolí, při léčbě dětí nebo když plán léčby odsouhlasený pacientem počítá se setkáním s rodinou či dalšími lidmi z důvodů terapeutických či poradenských.
- 3.3. Terapeut nesmí jakýmkoliv způsobem zneužívat svůj terapeutický vztah k pacientovi, zejména nesmí navazovat sexuální vztahy s pacientem, nesmí ukončovat terapeutický vztah za účelem sexu s pacientem, nesmí připustit jakékoliv finanční vypořádání mimo rámec obvyklých plateb (finanční vyrovnání má být omezeno pouze na záležitosti týkající se stanovených poplatků za poskytované odborné služby). Terapeut nesmí

využít profesního vztahu k dalším osobním, náboženským, politickým či jiným ideologickým zájmům.

- 3.4. Terapeut nesmí užit fyzického násilí vůči pacientovi, kromě adekvátního omezení, pokud je fyzicky nebezpečný. V takovém případě musí použít přiměřené prostředky a vyžádat si asistenci sloužící k zabezpečení ochrany života a zdraví, tedy například služeb Policie ČR, RZS apod.

4. Vztahy s kolegy

- 4.1. Terapeut před klienty nesnižuje důstojnost, nezpochybňuje odborné kvality či neznevažuje profesionální způsobilost jiného terapeuta.
- 4.2. Pokud terapeut zjistí, že jiný terapeut se dopustil neetického chování, podá stížnost dle postupu uvedeného v tomto etickém kodexu.
- 4.3. V případě, že terapeuta osloví s žádostí o odbornou péči pacient, k jehož terapii se terapeut necítí z odborných, zkušenostních či osobních důvodů oprávněn, je povinen napomoci najít pacientovi jiného vhodného terapeuta, a to v rámci svých znalostí a možností.

5. Vztahy v rámci supervize a výcviku

- 5.1. Supervizor by měl mít v úctě specifický vztah, který vzniká ve výcviku se supervidovaným. Supervizor by neměl využít výhod plynoucích ze svého nadřazeného postavení, aby získal sexuální vztah, aby zneužil či jakýmkoliv způsobem využil někoho, koho má hodnotit, známkovat, povýšit či doporučit k povýšení. Podobná opatrnost musí být projevována i poté, co je supervizní vztah ukončen, kvůli možným pokračujícím nevyřešeným přenosům a projekcím, které mohly vzniknout během výcviku.
- 5.2. Pravidla terapie a vztahů vůči pacientům upravená tímto etickým kodexem se v přiměřeném rozsahu uplatňují i v rámci supervizního vztahu.

6. Mlčenlivost

- 6.1. Terapeuti jsou vázáni principem mlčenlivosti o všech skutečnostech, které se dozvěděli v průběhu terapeutického procesu. Totéž se týká supervize. Terapeuti jsou povinni k mlčenlivosti ve stejné míře zavázat i svůj personál.
- 6.2. Terapeut musí chránit soukromí pacienta, své záznamy a veškeré materiály obsahující jakékoliv informace vztahující se k osobě pacienta. Důvěrnost a uchování pacientovy anonymity jsou prvořadými úkoly. K publikaci získaných informací a přednášení těchto informací může dojít pouze v případě zachování absolutní anonymity pacienta a pouze k vědeckým a výukovým účelům. V případě využití odborné konzultace je nutné dodržet opatření sloužící k zachování anonymity pacienta.
- 6.3. Výjimky z povinnosti mlčenlivosti a důvěrnosti mohou být učiněny, pokud hrozí právní postih, nebo když je porušení mlčenlivosti a důvěrnosti vyžadováno zákonem, třeba v případě zneužívání dětí, nutnosti varovat ostatní před nebezpečím, či je-li nařízeno soudem, atp.

7. Řešení stížností

- 7.1. Pokud chce kdokoliv podat stížnost na terapeuta (člena ČSAP) pro porušení etického kodexu či z důvodu jakéhokoliv etického pochybení, může tak učinit písemnou formou k rukám předsedy etické komise ČSAP (bude-li stížnost směřovat vůči porušení etického kodexu předsedou etické komise, stěžovatel bude stížnost zasílat k rukám jakéhokoliv jiného člena etické komise). Stížnost je také možné zaslat elektronicky na e-mailovou adresu předsedy nebo jiného člena etické komise uvedené na webových stránkách ČSAP.
- 7.2. Etická komise se podanou stížností musí zabývat na svém nejbližším zasedání, nejpozději však do 30 dnů od jejího doručení. Etická komise pozve na projednání stížnosti stěžovatele i terapeuta, proti kterému stížnost směřuje, a to alespoň 14 dní předem. Stěžovatel i terapeut, proti kterému stížnost směřuje, mají právo se k dané věci osobně vyjádřit. Nevyjádří-li se osobně, mohou se vyjádřit písemně.
- 7.3. Stěžovatel i terapeut, proti kterému je stížnost namířena, mají právo požádat o vyloučení kteréhokoliv člena etické komise z jednání v této věci, přičemž žádost o vyloučení z projednání musí být řádně odůvodněna. O takovém vyloučení člena etické komise z jednání rozhodují ostatní členové etické komise. Pokud je stížnost namířena proti kterémukoliv členovi etické komise, je z projednávání stížnosti automaticky vyloučen. Není-li z podnětu zřejmé, kdo jej podává, nebo čeho se týká, může etická komise odložit podnět a jeho projednáním se nezabývat.
- 7.4. Etická komise projedná podnět na svém jednání a na základě zjištěných skutečností rozhodne buď o odložení věci pro bezpředmětnost podnětu, nebo předá věc

předsednictvu ČSAP k dalšímu projednání s doporučením, jak ve věci dále postupovat. Rozhodnutí doručuje etická komise předsednictvu, a dále osobě, která podnět podala, a členovi ČSAP, vůči němuž podnět k projednání směřoval. Rozhodnutí musí být řádně odůvodněno.

7.5. V rámci své působnosti může etická komise doporučit předsednictvu zejména tento postup (může být využito i kumulativním způsobem):

- a) sdělení o projednání věci bez shledání pochybení člena ČSAP,
- b) napomenutí člena ČSAP,
- c) rozhodnutí, aby se člen ČSAP podrobil supervizi schváleným zkušeným kolegou, délka a frekvence supervize bude navržena etickou komisí ČSAP,
- d) doporučení, aby člen ČSAP vyhledal terapii u schváleného zkušeného kolegy či vyhledal nezávislé lékařské či psychologické vyšetření a léčbu schválenou etickou komisí ČSAP
- e) vyloučení člena ČSAP,

Postup doporučuje etická komise předsednictvu s ohledem na závažnost pochybení člena ČSAP.

7.6. O stížnosti finálně rozhoduje předsednictvo ČSAP, přičemž postupuje dle doporučení etické komise. Stěžovatel i terapeut, proti kterému je stížnost namířena, mají právo požádat o vyloučení kteréhokoliv člena předsednictva z jednání v této věci, přičemž žádost o vyloučení z projednání musí být řádně odůvodněna. O takovém vyloučení člena předsednictva z jednání rozhodují ostatní členové předsednictva. Pokud je stížnost namířena proti kterémukoliv členovi předsednictva, je z projednávání stížnosti automaticky vyloučen.

7.7. Předsednictvo rozhodne o stížnosti takto (může být využito i kumulativním způsobem):

- a) sdělí projednání věci bez shledání pochybení člena ČSAP,
- b) napomene člena ČSAP,
- c) vyžádá, aby se člen ČSAP podrobil supervizi schváleným zkušeným kolegou, délka a frekvence supervize bude schválena předsednictvem ČSAP,
- d) doporučí, aby člen vyhledal terapii u schváleného zkušeného kolegy či vyhledal nezávislé lékařské či psychologické vyšetření a léčbu schválené předsednictvem ČSAP
- e) vyloučí člena ČSAP.

7.8. Předsednictvo písemně informuje stěžovatele i terapeuta, proti němuž stížnost směřovala, o výsledku šetření a o případně uloženém nápravném opatření.

7.9. Proti rozhodnutí předsednictva lze podat odvolání k odborné radě ČSAP. Odvolat se lze písemně (za písemnou je považována i e-mailová forma) do 30ti dnů od doručení rozhodnutí. Zároveň s podáním odvolání je nutné předložit veškerá tvrzení i případné

podklady k jejich potvrzení. Odborná rada je povinna prozkoumat odvolání na svém nejbližším zasedání. Odborná rada rozhoduje 2/3 většinou přítomných členů. Odvolání má odkladný účinek vůči všem sankcím, vyjma sankce vyloučení z ČSAP (pokud bude odvolání terapeuta, vůči němuž stížnost směřovala, shledáno jako důvodné, nabude členství opětovně rozhodnutím odborné rady v plném rozsahu). Odborná rada buď rozhodnutí předsednictva potvrdí, nebo jej změní, a to v souladu se shora stanovenými pravidly. Rozhodnutí odborné rady je konečné.

- 7.10. Byla-li stížnost shledána opodstatněnou, má etická komise ČSAP, a v případě vyloučení člena i předsednictvo ČSAP, právo informovat o podané stížnosti a výsledku šetření i ostatní profesní odborné organizace, jichž je tento terapeut členem.
- 7.11. Ukončení členství terapeuta, proti němuž stížnost směřuje, v ČSAP dříve, než bylo šetření ukončeno, nemá samo o sobě vliv na řešení podané stížnosti. Pokud ji stěžovatel nevezme zpět, má předsednictvo povinnost ji projednat i v případě, že daný terapeut již není členem ČSAP.